

İŞÇİNİN SAHİBİNİN OLMADIĞI BİR DÜNYA

Aydınlık Gazetesi, 29 Şubat 2020

Yıldırım Koç

Halkımızın yüzyıllardan süzülüp gelen çok güzel tespitleri vardır. Bazı tespitler ise kötüdür. “Devletin malı deniz, yemeyen domuz;” “gemisini kurtaran kaptan;” “bana dokunmayan yılan bin yaşasın” gibi sözler bu ikinci grupta. Bir de “sahip arama” anlayışı var.

Geçenlerde elektronik postama bir ileti geldi. İletiyi gönderen kişi, haklı olarak, çok dertli. Şöyle yazmış: “Türkiye’nin en büyük inşaat şirketinde yıllardır çalışıyorum. Sabah 08:00, akşam 19:00. On beş günde bir gün izin, yani ayda 2 gün Pazar iznim var. Cumartesi günleri saat 18:00’de çıkarıyorlar. Valla ne diyeyim, bana farklı bir duygu geliyor; güneş batmadan evime gidemiyorum. Sabah karanlıkta evden çıkıyorum; akşam karanlıkta işten çıkıyorum. Maaşlarımız 2 partide yatıyor; mevcut maaşı bölüp mesai diye veriyor. Ama ses çıkartamıyoruz, çünkü **bizim sahibimiz yok**. Bu durum hem kıdem tazminatımızı etkiliyor, hem emekli maaşımızı. Yazmamın nedeni aslında şikayet değil, var olan bir düzenin sömürünün belgesi.”

Gerçekten dayatılan çalışma koşulları son derece kötü. Ancak benim dikkatimi çeken ve epeyce yaygın olduğunu bildiğim anlayış, “bizim sahibimiz yok” ifadesi. Bu anlayışı iki biçimde değerlendirebilirsiniz.

Birincisi, bir çaresizlik ifadesidir.

İkincisi, kolaycılıktır.

“Sahip”in anlamlarından biri, “koruyan, arka çıkan, gözetken kimse.” Diğer bir anlamı da, “herhangi bir şey üstünde iyeliği olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse.”

Her iki anlamı da bir bağımlılık ilişkisini yansıtıyor.

ÇARESİZLERİN SAHİP ARAMASI VEYA KOYUNLUK

Çok bilinen bir olaydır. Rauf Orbay’ın naklettiğine göre, Padişah Vahdettin, “bir millet var, koyun sürüsü; buna bir çoban lazım; o da benim” demiş.

İlginç olan nokta şu. Rauf Bey, halkı koyun sürüsü, kendisini de çoban gören padişahı eleştiriyor; ancak kendisi de saltanatın ve halifelik’in kaldırılması konusunda aynı hataya düşüyor. Mustafa Kemal Paşa, Nutuk’ta şunları anlatıyor:

“Rauf Bey’den saltanat ve hilâfet konusundaki kanaat ve düşüncesinin ne olduğunu sordum. Verdiği cevapta şu açıklamalarda bulundu: Ben, dedi, saltanat ve hilâfet makamına vicdanıyla ve duygularıyla bağlıyım. Çünkü benim babam, Padişahın ekmeği ve nimetiyle yetişmiş, Osmanlı Devleti’nin ileri gelen adamları sırasına geçmiştir. Benim de kanımda o nimetin zerrelere vardır. Ben nankör değilim ve olmam. Padişah’a bağlılık borcumdur. Halifeye bağlılığım ise terbiyem gereğidir. Bunlardan başka, genel bir görüşüm de vardır. Bizde milleti ve kamuoyunu elde tutmak güçtür. Bunu ancak, herkesin erişemeyeceği kadar yüksek görülmeye alışılmış bir makam sağlayabilir. O da saltanat ve hilâfet makamıdır. Bu makamı ortadan kaldırıp onun yerine başka nitelikte bir makam getirmeye çalışmak felâkete ve büyük acılara yol açar. Bu da asla doğru olamaz. Rauf Bey’den sonra, karşımda oturan Refet Paşa’nın görüşünü sordum. Refet Paşa’dan aldığım cevap şuydu: ‘Rauf Bey’in düşünce ve görüşlerinin hepsine katılıyorum. Gerçekten de bizde padişahlıktan ve halifelikten başka bir idare şekli söz konusu olamaz.’ “

Rauf Bey ve Refet Paşa, Padişah’ın kuludur, koyunudur. Koyunluğun sonu ise mezbahadır, salhanedir.

Nazım’ın şiirini hatırlayın:

“Koyun gibisin kardeşim,
gocuklu celep kaldırınca sopasını
sürüye katıliverirsin hemen
ve adeta mağrur, koşarsın salhaneye.”

KULLUKTAN, KOYUNLUKTAN KURTULUŞ

Kemalist Devrim’in en büyük amaçlarından biri, kulluktan kurtulmuş, kendi kendisinin sahibi olan, sorunların çözümünü kendi örgütlü gücünde gören, özgüveni gelişmiş insan yaratmaktır. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünyayı da ancak bu nitelikteki insanlar yaratabilir.

Kemalist Devrim, insanları padişahın ve halifenin kulluğundan kurtardı; ancak ağaların, şeyhlerin kulluğundan kurtarmada yetersiz kaldı. Kapitalizmin yarattığı çaresizlik sonucunda sahip arama anlayışına karşı da yetersiz kaldı.

Çaresizlik ve/veya kolaylıkla “sahip çıkacak birilerini” veya “adamını” bulup sorunları çözme dönemi sona erdi. Çaresizseniz çare sizsiniz. Onun için de sizin gibilerle dayanışma içinde olacaksınız.